

RESOLUCIÓ DE LA SINDICATURA DE GREUGES

QUEIXA RELATIVA ALS DRETS DE PARTICIPACIÓ (ADMINISTRACIÓ ELECTRÒNICA)

ANTECEDENTS

Descripció dels fets objecte de la queixa

En data 8 de març de 2024, la ciutadana va presentar una queixa en aquesta Sindicatura en què manifestava la seva disconformitat per l'obligació de presentar la candidatura per al Consell de Barri de Can Baró a través de la plataforma Decidim.

En data 11 de març de 2024, se la va orientar a dirigir-se, per plantejar la seva queixa en primera instància, a l'Ajuntament de Barcelona. Posteriorment, en data 24 d'abril de 2024, va fer arribar una còpia de la queixa presentada a ajuntament.respon, així com una còpia de la resposta obtinguda, amb la qual no estava d'acord.

Hi exposava el següent:

Estava prevista l'elecció de la comissió de seguiment del Consell de Barri de Can Baró. Per presentar candidatures, calia fer-ho digitalment a través de la plataforma Decidim.

Entenia que, davant el dret a poder participar amb veu i vot al Consell de Barri, es plantejava una discriminació a les persones que no són a les xarxes socials, ni tenen interès a ser-hi, però que sí que volen participar a poder impulsar millores al barri.

En la queixa plantejada a l'Ajuntament la ciutadana exposava el següent:

“En la darrera comissió de seguiment al Consell Barri Can Baró, el 4/3/2024, es van confirmar tres candidatures a la comissió i que no hi havia ningú per a la vicepresidència. El Districte reitera que l'única manera de presentar candidatures és a través del web Decidim, que depassa de l'àmbit local, ja que pot ser consultat a través de qualsevol cercador. (...)”

En la resposta municipal se li comunicava el següent:

La plataforma Decidim Barcelona és garantia de transparència, traçabilitat, unicitat verificada i segura i confidencialitat.

Se li indicava que podia trobar més informació al Reglament de participació ciutadana, del qual se li enviava l'enllaç.

També se li deia que, si necessitava suport per inscriure-s'hi, podia posar-se en contacte amb el tècnic o tècnica de barri del seu districte.

Actuacions fetes

Admesa a tràmit la queixa, la Sindicatura va iniciar la instrucció de l'expedient. Va estudiar els fets i la legislació aplicable, amb la finalitat de valorar si s'havien aplicat els **principis de bona administració** per a la salvaguarda dels drets fonamentals a la ciutat.

Després d'examinar el contingut de la queixa i la documentació aportada per la persona interessada, es va considerar convenient dirigir-se a l'Àrea de Drets Socials, Salut, Cooperació i Comunitat per tal de conèixer les intervencions realitzades en relació amb la queixa presentada.

El dia 12 de juliol de 2024, es va sol·licitar a aquest organisme la informació necessària per a l'estudi de la queixa.

Resposta dels òrgans afectats

El dia 26 d'abril de 2024 aquesta Sindicatura va rebre la informació sol·licitada. L'escrit exposa les actuacions que va dur a terme l'Ajuntament.

CONSIDERACIONS

1. Antecedents

L'any 2021, l'Ajuntament de Barcelona estava treballant en el projecte normatiu del Reglament de participació de Barcelona (actualment vigent, després de l'aprovació al Consell Plenari de 27 de maig de 2022) i va obrir un procés participatiu per recollir aportacions. En aquell moment, la Sindicatura de Greuges de Barcelona va traslladar algunes consideracions sobre l'esborrany a través d'un dictamen que es va presentar el novembre del 2021.

Una de les qüestions que s'abordava en el dictamen era la preocupació per la **bretxa digital** (limitacions, dificultats o impediments per accedir a la digitalització a causa de diferents factors), que, en cas de no tenir-se prou en compte en el nou reglament, enteníem que podien minvar els drets de participació de veïns i veïnes de la ciutat. Per

aquest motiu assenyalàvem la necessitat de vetllar de manera decidida i compromesa per l'**equitat digital**, per tal que totes les persones poguessin tenir accés als mitjans tecnològics necessaris i disposessin dels coneixements per poder fer-ne ús.

També fèiem referència a la plataforma Decidim i recomanàvem que es prestés suport i assistència en l'ús d'aquest mitjà, com a forma de garantir la participació i la informació sobre aquesta plataforma, de manera fàcil i accessible per a les persones amb dificultats per accedir als mitjans electrònics o usar-los.

En resposta a aquestes consideracions, l'Ajuntament va afegir el punt 5 a l'article 3, sobre el dret a la participació, amb el contingut següent (que va quedar definitivament incorporat al Reglament de participació ciutadana vigent):

“En els casos en què els canals de participació només tinguin lloc en format digital, l'Ajuntament ha d'habilitar espais perquè totes les persones cridades a participar que ho desitgin puguin acudir a algun espai municipal i disposin de l'ajuda necessària de persones vinculades a l'Administració municipal per poder participar. Això mateix cal fer sempre que es detecti el risc de bretxa digital.”

2. Marc normatiu

El **Decret legislatiu 2/2003, pel qual s'aprova el text refós de la Llei municipal i de règim local de Catalunya**, es refereix, en l'article 43.1, als drets i deures dels veïns, i estableix al punt b) el dret a participar en la gestió municipal, d'acord amb el que disposen les lleis i els reglaments propis del municipi i, si escau, quan els òrgans de govern i administració municipal demanin la col·laboració amb caràcter voluntari.

La **Carta municipal de Barcelona**, a l'article 30.1, estableix que l'Ajuntament de Barcelona garanteix la participació ciutadana, especialment en les matèries que afecten més directament la qualitat de vida dels ciutadans.

La **Declaració europea sobre els drets i principis digitals per a la dècada digital** estableix a l'article 2 que la tecnologia s'ha d'utilitzar per unir les persones i que la transformació digital hauria de contribuir a una **societat equitativa i inclusiva a la UE**. Estableix que cal assegurar que el disseny, el desenvolupament, el desplegament i l'ús de solucions tecnològiques respectin els drets fonamentals, en permetin l'exercici i promoguin la solidaritat i la inclusió. També diu que la transformació digital **no ha de deixar ningú enrere** i ha de beneficiar tothom per assolir l'equilibri de gènere i incloure, en particular, les persones grans i les persones amb discapacitat, vulnerabilitzades o privades de drets.

La **Carta de drets digitals del Govern d'Espanya** estableix, a l'article XVI.2.c, que qualsevol procés de participació política, pública o privada, portada a terme per mitjans tecnològics ha de garantir les **condicions d'igualtat i no discriminació participativa**.

El **Reglament de participació ciutadana** de què es dota Barcelona tracta sobre el dret a la participació a l'article 3. Al punt 2 d'aquest article s'hi diu que correspon a l'Ajuntament garantir i impulsar l'exercici del dret a la participació. A aquest efecte ha de promoure els canals i instruments suficients, oberts i flexibles, i adequats als usos del temps, aptes per a la màxima i més diversa i àmplia participació, i ha d'eliminar els obstacles que la dificultin o impedeixin articulant mitjans singulars per arribar a les persones que per les seves circumstàncies personals o socials pugin tenir més dificultats.

En aquest sentit, el punt 5, al qual ens hem referit a "Antecedents", estableix que s'ha de dotar de l'ajuda necessària quan els canals de participació només tinguin lloc en format digital.

És a dir, el reglament municipal inclou, òbviament, el dret a la participació, alhora que estableix mesures correctores o de suport per dotar de les garanties adients perquè la ciutadania pugui exercir aquest dret en condicions d'igualtat, preveient que hi hagi ocasions en les quals l'únic canal sigui digital.

Cal assenyalar el fet que el contingut del Reglament de participació ciutadana, en establir els mecanismes de suport, dona compliment a la Declaració europea (...) i a la Carta de drets digitals (...), en tant que es vetlla per la participació en condicions d'igualtat i, per tant, **es pot garantir el dret a la participació de tota la ciutadania, sense que la bretxa digital constitueixi un impediment.**

3. Mitjans o canals alternatius

El ràpid creixement experimentat per les noves tecnologies ha permès que sorgeixin noves formes de participació que permeten espais de deliberació o participació, impensables en altres moments, i aporten, per tant, noves possibilitats en la millora dels mecanismes de participació i suprimeixen antics límits, com els horaris, la distància o la presencialitat, per exemple.

Aquest nou escenari impacta decididament en les formes en què ara és possible dur a terme la participació ciutadana i permet nous escenaris, com la coproducció de polítiques, l'empoderament de la ciutadania, l'enfortiment democràtic, etc.

No obstant això, l'existència de sectors de la població que no accedeixen als mitjans tecnològics, perquè no tenen aquesta possibilitat o perquè opten per fer ús d'altres mitjans, comporta la necessitat de disposar d'alternatives.

En aquesta línia, l'article 4.b de la Llei 11/2007, d'accés electrònic dels ciutadans als serveis públics, indica que la utilització de les tecnologies de la informació s'ha d'ajustar al principi d'igualtat per tal que en cap cas l'ús de mitjans electrònics pugui implicar restriccions o discriminacions per als ciutadans que es relacionin amb les administracions públiques per mitjans no electrònics, tant respecte a l'accés a la

prestació de serveis públics, com respecte a qualsevol actuació o procediment administratiu, sense perjudici de les mesures adreçades a incentivar la utilització dels mitjans electrònics.

A la Sindicatura **entenem que es donarien restriccions o discriminacions quan l'accés fos únicament per via electrònica i no es disposessin d'altres mesures alternatives.**

En aquest cas, tal com s'explica més endavant, **el canal alternatiu era contactar amb la tècnica de barri (telemàticament o presencialment) perquè introduís les dades sobre la candidatura a la plataforma Decidim**, un instrument creat per ajustar-se al nou moment, en el qual les tecnologies, tal com s'explicava, permeten abastar amplis sectors de la població i superar limitacions per a la participació que existien abans.

4. Dret a la informació

Les **Normes reguladores del funcionament dels districtes** estableixen, a l'article 39, que la promoció de la participació ciutadana fonamentarà tota l'actuació del Districte, en tant que dret fonamental de la ciutadania i principi inspirador de l'Administració municipal. Així mateix, determina que **els reglaments interns regularan els instruments de participació concrets per a cada districte.**

No obstant això, si consultem el **Reglament intern d'organització i funcionament del Districte d'Horta-Guinardó**, observem que **no esmenta els consells de barri.** De fet, revisant els reglaments interns de tots els districtes de la ciutat, constatem que l'únic que fa referència als consells de barri és el de l'Eixample.

Tornant a les **Normes reguladores del funcionament dels districtes**, l'any 2009 es va acordar introduir-hi esmenes per incorporar-hi els consells de barri. Així, l'article 50 tracta la seva regulació i remet a les normes reguladores de participació ciutadana, actualment **Reglament de participació ciutadana** (el qual tampoc concretava com es fa el procés de renovació de la comissió de seguiment i de les vicepresidències del consell de barri i la presentació de candidatures).

Els documents que es refereixen de manera més concreta a la participació als districtes són, doncs, les **Normes reguladores del funcionament dels districtes i el reglament intern de cada districte (entre els quals el d'Horta-Guinardó), que haurien de modificar-se per incorporar informació sobre els consells de barri i la seva regulació.**

Si bé fan referència o remetent al Reglament de participació ciutadana, entenem que, ja que el reglament és relativament nou (aprovat en Consell Plenari el 27 de maig de 2022) i que els reglaments dels districtes tenen tots al voltant de 20 anys aproximadament (el d'Horta-Guinardó és del 2001), seria convenient actualitzar-los, en

tant que eines **d'informació a la ciutadania, així com garanties sobre els mecanismes de funcionament dels òrgans de participació més propers als territoris.**

L'Ajuntament es dota d'un document titulat "**Renovació de la Comissió de Seguiment i la vicepresidència del Consell de Barri - Guia per a la presentació de candidatures**" (que va facilitar a aquesta Sindicatura la promotora de la queixa), en el qual s'exposa com es renova la comissió de seguiment. Concretament, a la fase 2 d'aquest procés, que correspon a la presentació de candidatures, s'indica que **cal estar registrat a Decidim Barcelona**. També inclou el mateix requisit per a la renovació de la vicepresidència.

El document inclou, al punt 3, sobre com presentar una candidatura, una imatge del web Decidim Barcelona i acaba indicant que, **per a qualsevol dubte o dificultat a l'hora de presentar la candidatura a vicepresidència o com a membre de la comissió de seguiment, es pot contactar amb la tècnica de barri.**

La indicació de contactar amb el tècnic o tècnica de barri del districte es va donar també a la ciutadana quan va plantejar una queixa a través d'ajuntament.respon. Aquesta mateixa orientació és la que exposa l'informe municipal, el qual també indica que les candidatures s'han de presentar a través de la plataforma Decidim Barcelona i que l'Ajuntament facilita suport a través de diferents formes:

- La persona que vol presentar la seva candidatura pot enviar un correu electrònic al tècnic o tècnica de barri amb la informació, i el tècnic o tècnica la penjarà a la plataforma Decidim Barcelona.
- També es pot demanar suport per transmetre la informació de la seva candidatura i, si cal, quedar presencialment amb el tècnic o tècnica de barri per donar la informació que després es publicarà.

L'informe també diu que, en el cas de la comissió de seguiment de Can Baró, s'hi van presentar set candidatures, penjades a la plataforma Decidim i que amb el suport necessari no hi va haver altres queixes ni dificultats.

En el cas de la promotora de la queixa, la tècnica de barri s'hi ha posat en contacte presencialment i per correu diverses vegades, però s'han rebutjat els suports.

Per tant, d'acord amb el marc legal esmentat, **entenem que l'assistència del tècnic o tècnica de barri hauria de possibilitar i donar garanties de participació, com a canal per salvar els obstacles que es poguessin donar.**

En el cas concret, per tant, **observem que s'havia facilitat la informació a la ciutadana sobre l'activitat municipal.**

Es vol afegir també que, consultada la web d'Horta-Guinardó pel que fa al Consell de Barri de Can Baró, es troba sols informació referent a la sessió del 7 de març de 2023 i no s'ha pogut localitzar informació més recent, ni tampoc vinculada a la renovació de la comissió de seguiment i de la vicepresidència del Consell del Barri. Per tant, **recomanem que s'actualitzi la informació referent al Consell de Barri de Can Baró al web municipal.**

Hem de recordar que l'article 6 de la Carta de ciutadania. Carta de drets i deures de Barcelona estableix que l'Ajuntament ha de facilitar la informació de la seva activitat. Totes les persones tenen dret a ser informades sobre els serveis i l'activitat municipal. També indica que l'Ajuntament ha de vetllar perquè la informació facilitada sigui de fàcil accés, completa i comprensible, i adaptada per a les persones que tinguin necessitats específiques.

DECISIÓ

D'acord amb el que disposen l'article 143 de la Carta municipal de Barcelona i el reglament que regula la Sindicatura de Greuges de Barcelona, aquesta institució té com a missió valorar si s'ha produït un greuge. Considerats els fets i les normes aplicables, conclou que, en aquest cas, **l'actuació municipal ha de millorar en eficàcia pel que fa a la informació que es facilita a la ciutadania sobre els consells de barri.**

Per tot el que s'ha exposat, aquesta Sindicatura emet la decisió següent:

- **Recomanar a l'Àrea de Drets Socials, Cultural, Educació i Cicles de Vida** que s'actualitzin les Normes reguladores del funcionament dels districtes i el reglament intern de cada districte (entre els quals el d'Horta-Guinardó) i incorporin informació sobre els consells de barri i la seva regulació.
- **Recomanar al Districte d'Horta-Guinardó** que actualitzi la informació referent al Consell de Barri de Can Baró al web municipal.

Aquesta resolució es comunicarà a l'òrgan municipal competent, se'n donarà compte al Plenari del Consell Municipal en l'informe anual reglamentari i s'informarà la persona interessada del seu contingut.